

VARBERGS
KOMMUN

Riktlinje för finansverksamheten

Policy
Program
» Riktlinje
Strategi
Anvisning
Handlingsplan

Beslutad av Kommunfullmäktige	Beslutsdatum och paragrafnummer 20240319, § 42	Diarienummer KS 2023/0226	Dokumentansvarig avdelning Ekonomikontoret
---	--	-------------------------------------	--

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	4
1.1 Övergripande mål	4
1.2 Syfte med riktlinjen	4
1.3 Avgränsningar	4
1.4 Giltighet och uppdateringar	4
2. Organisation.....	5
2.1 Koncernsamordning	5
2.1.1 Samverkansforum	5
2.2 Varbergs kommun och bolagen.....	5
3. Ansvarsfördelning	6
3.1 Kommunfullmäktige.....	6
3.2 Kommunstyrelsen	6
3.3 Ekonomidirektören.....	6
3.4 Nämnder.....	7
3.5 Bolagen	7
3.6 Varbergs Stadshus AB.....	7
3.7 Internbanken.....	7
4. Likviditetsförvaltning	8
4.1 Mål.....	8
4.2 Likviditetsplanering	8
4.3 Likviditetsreserv	8
4.4 Placering av överskottslikviditet.....	8
4.5 Interna placeringar.....	8
4.6 Externa placeringar	8
4.7 Tillåtna instrument vid placering.....	9
5. Betalningsflöden.....	10
5.1 Bankrelationer	10
5.2 Koncernkontosystem.....	10
5.3 Fullmakter och behörigheter	10
6. Skuldförvaltning.....	11
6.1 Mål.....	11
6.2 Extern upplåning.....	11
6.3 Leasing	11
6.4 Interna lån	11
6.5 Låneram för bolagen	12

6.6	Upplåning	12
6.7	Tillåtna upplåningsformer	12
7.	Riskhantering	13
7.1	Marknadsrisker	13
7.1.1	Ränterisk	13
7.1.2	Valutarisk	13
7.1.3	Elprisrisk	13
7.2	Motpartrisk	14
7.2.1	Tillåtna motparter vid placering	14
7.2.2	Tillåtna motparter vid tecknande av kreditlöften	14
7.2.3	Tillåtna motparter vid derivataffärer	14
7.3	Finansieringsrisk	14
7.4	Likviditetsrisk	15
7.5	Operativa risker	15
8.	Finansiella instrument	16
8.1	Derivatinstrument	16
8.1.1	Säkringsredovisning av derivatinstrument	16
8.2	Tillåtna derivatinstrument	16
8.2.1	Förtida inlösen	17
9.	Affärsadministration och uppföljning	18
9.1	Intern kontroll	18
9.2	Systemstöd	18
9.3	Rapportering och uppföljning	18
9.3.1	Rapporteringsstruktur	18
9.4	Likviditetsrapportering	19
10.	Borgen	20

1. Inledning

För en effektiv hantering av kommunkoncernens finansiella tillgångar och skulder ska kommunkoncernen arbeta utifrån fastställd riktlinje med därtill hörande anvisning.

Varbergs kommun bestående av; kommunfullmäktige, kommunstyrelse, nämnder samt helägda bolag benämns fortsättningsvis i denna riktlinje som kommunkoncernen. De helägda bolagen benämns fortsättningsvis som bolagen. Kommunfullmäktige, kommunstyrelse och nämnder benämns fortsättningsvis som kommunen.

1.1 Övergripande mål

Övergripande mål för den finansiella verksamheten är att säkerställa:

- Betalningsförmåga på kort och lång sikt.
- Effektiv kapitalanskaffning och kapitalanvändning.
- God avkastning och låg upplåningskostnad utan spekulativa inslag.
- Begränsad riskexponering.
- Bästa möjliga villkor för betalningsflöden och övriga finansiella tjänster.
- Stordriftsfördelar inom upplåning, betalflöden, likviditetshantering, riskhantering och övriga finansiella tjänster.
- Ett etiskt och miljömässigt försvarbart sätt som stärker den ekonomiska, ekologiska och sociala hållbarheten.

1.2 Syfte med riktlinjen

Syftet med riktlinjen är att:

- Definiera och fastställa hur finansverksamheten¹ inom kommunkoncernen ska bedrivas.
- Ange hur ansvaret för finansverksamheten är fördelat.
- Ange vilka finansiella risker som kommunkoncernen är beredd att ta samt hur dessa ska begränsas.
- Fastställa hur den finansiella rapporteringen och kontrollen ska utföras.
- Definiera hur Kommunallag (2017:725) 11 kap, 2-3 §, avseende medelsförvaltning uppfylls.

1.3 Avgränsningar

Förvaltning av stiftelsekapital regleras i ”Placeringspolicy för Varbergs kommun samförvaltade donationsmedel”.

1.4 Giltighet och uppdateringar

Riktlinjen ska hållas uppdaterad med hänsyn till aktuella förhållanden inom kommunkoncernen och på de finansiella marknaderna. En översyn av riktlinjen ska göras vartannat år eller vid behov.

Inträffar händelser som motiverar ändringar i riktlinjen ska kommunstyrelsens förvaltning föreslå revidering till kommunfullmäktige.

¹ Med finansverksamhet avses i denna riktlinje tillgångs- och skuldförvaltning samt riskbegränsning

2. Organisation

2.1 Koncernsamordning

Den finansiella verksamheten i kommunkoncernen ska enligt denna riktlinje bedrivas i Varbergs kommuns internbank. Organisatoriskt är internbanken placerad inom ekonomikontoret som är en del av kommunstyrelsens förvaltning.

Internbanken ska, inom de ramar som kommunfullmäktige beslutar, samordna finansverksamheten i kommunkoncernen. Internbankens övergripande uppdrag är att ansvara för kommunkoncernens kapitalförsörjning, tillgodose kommunkoncernens behov av finansiell kompetens samt verka för att på bästa sätt uppnå målen med finansverksamheten.

Bolagen ansvarar i enlighet med aktiebolagslagen och inom ramen för gällande bolagsordning och ägardirektiv självständigt för sin ekonomiska verksamhet, men ska vända sig till internbanken i sin finansiella verksamhet.

2.1.1 Samverkansforum

Knutet till internbanken finns en koncernekonomigrupp och en ekonomistrategisk grupp. Dessa grupper ska vara ett rådgivande organ till internbanken och bestå av tjänstepersoner från respektive bolag samt kommunen.

2.2 Varbergs kommun och bolagen

Förvaltningar och bolag ska vända sig till internbanken vid all typ av finansiell verksamhet. Med finansiell verksamhet avses upplåning, leasing, placering, finansiella tjänster, finansiella risker, hantering av penningflöden och banktjänster (dvs. bankkonton, valutor).

Enskild förvaltning eller bolag får aldrig agera på egen hand² mot externa motparter.

² Om inte internbanken godkännt ett sådant upplägg.

3. Ansvarsfördelning

Ansvar för finansverksamheten inom kommunkoncernen fördelas mellan kommunfullmäktige, kommunstyrelsen samt nämnder och bolag, enligt nedan.

3.1 Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige fastställer riktlinjen och kommunfullmäktiges ansvar består i att:

- Fastställa riktlinjer för finansverksamheten vilket innefattar medelsförvaltning enligt Kommunallag (2017:725) 11 kap 2-3 §.
- Fastställa övergripande mål för finansverksamheten.
- Följa utvecklingen av finansverksamheten genom årsbokslut och övrig finansiell rapportering i enlighet med den årligt fastställda planen för ekonomisk rapportering.
- Besluta om en ram för kommunkoncernens externa upplåning.
- Besluta om långfristig utlåning till annan än av kommunkoncernen helägt bolag.
- Besluta om utfärdande av borgensåtagande.
- Besluta om publika låneprogram³.

3.2 Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens ansvar består i att:

- Tillgodose hela kommunkoncernens kapitalförsörjning.
- Överlämna förslag på riktlinje till kommunfullmäktige för fastställande.
- Löpande följa kommunkoncernens finansiella verksamhet.
- Tillsä att den fastställda riktlinjen efterlevs och sprids i organisationen.
- Godkänna kommunens och moderbolagets förslag till räntestrategier.
- Godkänna kommunens förslag till elprissäkringsstrategi.
- Fastställa befogenheter och utfärda fullmakter om vilka som har rätt att företräda kommunen.
- Besluta om kommunens leasing i enlighet med punkt 6.3.

3.3 Ekonomidirektören

Ekonomidirektörens ansvar består i att:

- Om särskilda skäl finns, besluta om tillfälliga och mindre avsteg från riktlinjen och rapportera detta vid nästa rapporteringstillfälle till kommunstyrelsen, vilka därefter rapporterar till kommunfullmäktige.
- Fastställa anvisningar till riktlinje för finansverksamheten.
- Leda internbanken.
- Besluta om internbankens prissättning vid utlåning (inkluderar även nivån på borgensavgiften).
- Löpande föra strategiska diskussioner och följa utvecklingen inom finansverksamheten genom att ta del av den fortlöpande finansiella rapporteringen.
- Besluta om bolagens checkräkningskredit.

³ Avser upplåning via obligationer och certifikat.

3.4 Nämnder

Nämndernas ansvar består i att:

- Säkerställa att de finansiella riskerna identifieras i nämnderna och kommuniceras till internbanken.
- Implementera och följa riktlinjerna och anvisningarna till finansverksamheten.
- Utföra alla finansiella transaktioner genom internbanken.
- Förse internbanken med efterfrågad information.

3.5 Bolagen

Bolagens ansvar består i att:

- Säkerställa att de finansiella riskerna identifieras i bolagen och kommuniceras till internbanken.
- Implementera och följa riktlinjerna och anvisningarna till finansverksamheten.
- Utföra alla finansiella transaktioner genom internbanken.
- Förse internbanken med efterfrågad information.
- Vid behov, och inom ramen för riktlinjen och anvisningen samt ägardirektiven, upprätta en bolagsspecifik policy, riktlinje respektive anvisning.
- Årligen besluta om räntestrategi.
- Årligen besluta om elprissäkringsstrategi.
- Bolagen ska årligen i sitt budgetunderlag föreslå finansiering av sin verksamhet.

3.6 Varbergs Stadshus AB

Styrelsen i Varbergs Stadshus AB ansvarar, utöver ovanstående i punkt 3-5, för:

- Beslut om en ram för utlåning till respektive bolag.
- Godkänna bolagens förslag till räntestrategier.
- Godkänna bolagens förslag till elprissäkringsstrategier.

3.7 Internbanken

Internbankens ansvar består i att:

- Säkerställa kommunkoncernens kapitalförsörjning.
- Vid behov föreslå uppdatering av riktlinjen och anvisningen.
- Verkställa extern upplåning, utlåning, derivat, placeringar och övriga för kommunkoncernen erforderliga finansiella transaktioner.
- Bevaka och hantera finansiella risker.
- Utarbeta arbetsprocesser, rutiner och instruktioner för finansverksamheten samt säkerställa att alla finansiella aktiviteter bedrivs med god intern kontroll.
- Rapportera till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige enligt anvisningar för uppföljning.
- Upprätta rapporteringsstruktur.
- Samordna kontakter med banker och andra finansiella institutioner.
- Samordna betalningsflöden, likviditetshantering och andra banktjänster.
- Sammankalla och leda koncernekonomigruppen.
- Bevaka utvecklingen på de finansiella marknaderna och av tjänster som kan vara till nytta för kommunkoncernen.
- Följa upp att bolagen och kommunen följer fastställda strategier och tillhörande riskmandat.

- Tillgodose kommunkoncernens hela behov av finansiell kompetens, genom att erbjuda kommunkoncernen intern och extern rådgivning.

4. Likviditetsförvaltning

För att effektivisera förvaltningen och hanteringen av likviditet ska en samordning för hela kommunkoncernen göras. Kommunkoncernens penningströmmar ska samlas i ett koncernkonto så att utgående och ingående betalningsflöden kan kvittas mot varandra.

4.1 Mål

Mål för likviditetsförvaltningen:

- Kommunkoncernen ska hålla en väl avvägd likviditet och sträva efter att låna enbart vid behov inom kommunfullmäktiges angivna ramar.
- Väl avvägd betalningsberedskap för kommunkoncernen.
- Överskottslikviditet ska placeras så att en så god avkastning som möjligt genereras till en betryggande risknivå.

4.2 Likviditetsplanering

För att samordningen av likviditetsplaneringen ska bli korrekt, ska alla nämnder och bolag upprätta likviditetsplaner, då internbanken efterfrågar en sådan. Dessa sammanställs sedan av internbanken i en gemensam likviditetsplan för kommunkoncernen. Likviditetsplaneringen ligger till grund för bedömning av betalningsberedskapen och innefattar kommunkoncernens investeringar samt löpande verksamhet.

4.3 Likviditetsreserv

En god betalningsberedskap uppnås genom att hålla en likviditetsreserv. Denna reserv garanterar att kommunkoncernen vid varje tillfälle fullföljer sina betalningsförpliktelser. I likviditetsreserven ingår obundna bankmedel, marknadsvärdet på placeringar som kan frigöras på tre bankdagar, outnyttjade kreditlöften och framtida positiva netton av kassaflöden inom tre dagar.

4.4 Placering av överskottslikviditet

Bestående överskottslikviditet ska i första hand användas till att minska låneskulden. Placeringarnas löptid bestäms utifrån kommunkoncernens likviditetsprognos.

4.5 Interna placeringar

Bolagen placerar sin likviditet⁴ på ett konto som ingår i kommunens koncernkontosystem och som hanteras av internbanken. Fastställande av villkor⁵ för koncernkontosystemet görs av ekonomidirektören och specificeras i anvisningarna.

4.6 Externa placeringar

Extern placering av tillfällig överskottslikviditet får endast göras av internbanken och enligt följande riktlinjer:

- Placeringar får endast göras på löptider upp till ett år och i svenska kronor.

⁴ Med likviditet avses i detta fall positivt saldo på bolagens koncernkonto.

⁵ Villkoren ska motsvara marknadsmässiga villkor.

- För att inte tillfälliga lånebehov ska uppstå ska löptiden för en placering matchas med likviditetsplanen för kommunkoncernen.

Vid behov av placering av överskottslikviditet utanför kommunens koncernkontosystem ska internbanken vara motpart. Bolagen anmäler placeringsbehov hos internbanken. Placeringen ska ske till bästa möjliga ränta inom ramen för anvisningarna.

4.7 Tillåtna instrument vid placering

Överskottslikviditet får, utöver utlåning inom av kommunfullmäktige fastställda ramar, placeras i följande instrument:

- Kontoinlåning/deposit i bank som har en rating om lägst A-1 (S&P)⁶.
- Penningmarknadsinstrument som har lägst A-1/K-1-rating (S&P).
- Skuldebrev utgivna av svenska staten, svenska kommuner och landsting.
- Kontoinlåning/deposit i den bank som kommunen har flödesbanksavtal med.

⁶ För alla angivna ratingar enligt S&P i detta dokument godkänns motsvarande rating hos Moody's och Fitch.

5. Betalningsflöden

Rutiner ska utformas så att kommunkoncernen får betalt för sålda varor och tjänster så snart som möjligt. För utbetalningar gäller att de utförs på förfallodag. Betalningsflödena samordnas i ett koncernkontosystem.

5.1 Bankrelationer

Internbanken ska upprätthålla kontakter med banker och finansiärer och tillse att kommunkoncernen erhåller de banktjänster som behövs för verksamheterna. Varbergs kommun upphandlar banktjänster för kommunkoncernen.

5.2 Koncernkontosystem

Utnyttjad checkräkningskredit ska vara av tillfällig art och sett över en tolv månadsperiod ska saldot på kontot minst varit positivt en gång. Om så ej är fallet har internbanken möjlighet att omvandla negativt saldo på bolagets koncernkonto till ett långfristigt lån med villkor enligt internbankens övriga långfristiga upplåning.

5.3 Fullmakter och behörigheter

Följande riktlinjer gäller för fullmakter:

- Vid lån och placeringar, såväl interna som externa, ska bolag och internbank företrädas av namngivna personer. Skriftlig fullmakt ska delges de behöriga personer som med bindande verkan har rätt att utföra finansiella transaktioner. Fullmakterna beslutas av respektive styrelse och gäller tillsvidare. Styrelsen ansvarar för att informera internbanken vid ändringar i fullmakterna.

6. Skuldförvaltning

Genom att hela kommunkoncernens upplåning hanteras av internbanken, kan kommunkoncernens totala lånevolym utnyttjas vid låneupphandlingar. Upplåning ska alltid utgå ifrån kommunkoncernens kapitalförsörjningsbehov.

6.1 Mål

Målet är en aktiv skuldförvaltning i syfte att minimera kostnaderna för kommunkoncernens finansiering, samt säkerställa att tillräcklig likviditet alltid finns att tillgå.

Kommunkoncernen ska vara en attraktiv låntagare och ha en sådan framförhållning att koncernen alltid kan erbjudas finansiering till marknadens bästa villkor för jämförbara låntagare och säkerheter. Låneverksamheten ska utformas för att möta koncernens samlade finansieringsbehov. Kapitalförsörjningen ska tryggas med en låg finansieringsrisk genom en god diversifiering avseende lånens förfallostruktur, upplåningsformer, långgivare och väl avvägda likviditet.

Skuldförvaltningen ska understödja kommunkoncernens beslutade inriktning för hållbarhetsarbetet inom dimensionerna miljö och klimat, social hållbarhet och ekonomisk hållbarhet.

6.2 Extern upplåning

För kommunkoncernen fastställs av kommunfullmäktige en låneram, som baseras på nästkommande års budget. Låneramen innefattar befintliga lån, omsättning av dessa samt upptagande av nya lån.

Extern upplåning får endast göras av internbanken och enligt följande riktlinjer:

- En jämn förfalloprofil ska eftersträvas.
- Upplåningen ska spridas på de motparter som har bäst villkor vid upphandling.

6.3 Leasing

Leasing i kommunkoncernen jämföras med upplåning. Normalt är den effektiva finansieringskostnaden för ett leasingavtal högre än kommunens alternativkostnad vid egen finansiering eller lånefinansiering. Därför används leasing i normalfallet sparsamt. All leasing som har ett högre ekonomiskt värde och en längre avtalstid, ska i kommunen beslutas av kommunstyrelsen och i bolagen först efter samråd med internbanken. Definitionen av ett högre ekonomiskt värde och en längre avtalstid preciseras i anvisningarna.

6.4 Interna lån

Bolagens upplåning ska alltid ske genom förmedlade⁷ lån från internbanken. Utlåning till bolagen inom kommunkoncernen, ska i första hand göras så att risk inte uppstår inom kommunen. Internbankens upplåningskostnader, utgör efter tillägg av en marknadsmässig marginal⁸ räntekostnaden för bolagen. Det motsvarar samma villkor bolaget hade kunnat erhålla vid en extern upplåning på egna meriter.

⁷ Undantag gäller för Varbergs Stadshus AB.

⁸ Kommunens prissättning ska eftersträva marknadsmässiga villkor i syfte att möta lagkrav på konkurrensneutralitet.

6.5 Låneram för bolagen

Låneramen omfattas av checkräkningskredit på koncernkontot samt långfristig upplåning. Ansökan om låneram sker hos internbanken för beslut i kommunfullmäktige. Låneramen ska revideras årligen i samband med kommunens budgetbehandling. Internbanken ska göra en sammanställning av kommunkoncernens totala lånestruktur och kontrollerar att den totala låneramen per enhet inte överskrids.

6.6 Upplåning

Följande regler gäller vid upplåning:

- Internbankens upplåning ska uppfylla kraven på en låg finansieringsrisk.
- Upplåning och utlåning vars enda syfte är att skapa räntevinster för kommunkoncernen ska inte förekomma.
- Vid upplåning ska internbanken arbeta med god framförhållning.
- Upplåning ska i möjligaste mån ske så att enskilda lånebelopp inte understiger 100 mnkr.

6.7 Tillåtna upplåningsformer

Följande upplåningsformer är tillåtna:

- Utgivande av obligation eller annat löpande skuldebrev.
- Banklån från svensk eller utländsk bank.
- Tecknande av skuldebrev med annan finansiell institution eller placerare.

7. Riskhantering

All form av ekonomisk verksamhet innebär alltid ett visst mått av finansiellt risktagande. En passiv finansförvaltning innebär att inga åtgärder vidtas för att minimera eller parera risker. Genom en aktiv finansförvaltning skapas möjligheter till ett rationellt hanterande av risker med beaktande av den kostnad som det medför att minska eller eliminera riskerna.

Koncernen Varberg Energi har, inom ramen för ”Riskpolicy energihandel”, egna regler för hur hanteringen av valutarisk, elprisrisk och andra risker förknippade med energihandeln ska hanteras. Denna policy beslutas av berörd styrelse i Varberg Energikoncernen.

7.1 Marknadsrisker

Risken för försämrat resultat till följd av ändringar i exempelvis marknadsräntor, valutakurser och elpriser.

7.1.1 Ränterisk

Den övergripande målsättningen är att begränsa resultateffekterna av kraftiga ränterörelser. Målet är också att inom ramen för riskhanteringen maximera avkastningen på placeringarna. Placeringarna får ha en löptid på upp till ett år och ska i första hand hållas till förfall.

Ränterisken vid upplåning begränsas genom att räntebindningstiden ska vara fördelad inom ett antal årsintervall. En god spridning av lånen över tiden ska även gälla inom varje intervall.

Kommunen och bolagen ansvarar för ränterisken och tar fram förslag till räntestrategi. Bolagens förslag till räntestrategier ska beslutas av respektive bolags styrelse och godkännas av styrelsen i Varbergs Stadshus AB. Kommunens och moderbolagets förslag till räntestrategier godkänns av kommunstyrelsen.

Räntestrategier ska minst revideras årligen i samband med Varbergs Stadshus ABs budgetbehandling. Räntestrategin ska utgå från respektive verksamhets förmåga att bära ränterisk. Strategin ska uttryckas som en bestämd förfallostruktur för räntebindningen och riskmandat ska ange tillåtna avvikelser. Motiv för valet av strategi ska dokumenteras.

7.1.2 Valutarisk

Som huvudregel gäller att valutarisken ska minimeras. Större kända och beslutade in- och utbetalningar i utländsk valuta ska kurssäkras utifrån angivna nivåer i anvisningarna. Upplåning i form av lån i utländsk valuta, konverterad till svenska kronor på ett sådant sätt att endast kassaflöden i SEK uppstår, är att betrakta som upplåning i svenska kronor.

7.1.3 Elprisrisk

Elmarknaden kännetecknas av risker främst genom att elpriset kan svänga kraftigt över tid. Som elproducent eller elkonsument uppstår även volymrisker då elproduktionen eller elförbrukningen varierar. Målet är att riskhanteringen ska ske på ett så effektivt sätt som möjligt, att svängningarna i det ekonomiska resultatet ska minskas och att en riskspridning ska åstadkommas. Målet är också att skapa en rimlig förutsägbarhet i elpriset.

Kommunen och bolagen ansvarar för elprisrisken och tar fram förslag till elprissäkringsstrategi. Bolagens förslag till elprisstrategier ska beslutas av respektive bolagsstyrelse och godkännas av styrelsen i Varbergs Stadshus AB. Kommunens förslag till elprissäkringsstrategi godkänns av kommunstyrelsen.

7.2 Motpartrisk

Risken att ej få betalt från en motpart.

7.2.1 Tillåtna motparter vid placering

1. Bank som har en rating om lägst A-1 (S&P).
2. Svenska staten, svenska kommuner och landsting.
3. Bank som kommunen har flödesavtal med.

Se även punkt 4.7 Tillåtna instrument vid placering.

7.2.2 Tillåtna motparter vid tecknande av kreditlöften

1. Skandinavisk bank med rating om minst A- (S&P).
2. Annan motpart med rating om minst AA- (S&P).
3. Bank som kommunen har flödesavtal med.

7.2.3 Tillåtna motparter vid derivataffärer

1. Skandinavisk bank med rating om minst A- (S&P).
2. Annan motpart med rating om minst AA- (S&P).
3. Bank som kommunen har flödesavtal med.

För derivat gäller även:

1. Derivataffärerna ska i möjligaste mån vara fördelad på minst tre motparter utifrån villkor vid upphandling.
2. Maximal tillåten andel derivataffärer per motpart ska inte vara mer än 40 % (netto).
3. Det positiva marknadsvärdet per motpart för derivatinstrument får högst uppgå till 150 mnkr.

Om en motpart får försämrad kreditvärdighet under godkända nivåer eller om punkt 2 eller punkt 3 överskrids p.g.a. marknadsrörelser får inga nya affärer som ökar risken ingås med den motparten. Befintliga affärer behöver inte åtgärdas.

7.3 Finansieringsrisk

Risken att vid någon tidpunkt inte ha tillgång till, eller endast mot en ökad kostnad ha tillgång till, medel för betalningar.

Kommunkoncernen ska tillförsäkra sig likvida medel så att en god betalningsberedskap kan upprätthållas. För att garantera betalningsberedskapen ska kommunkoncernen hålla en likviditetsreserv. För att hålla en lämplig likviditetsreserv finns möjlighet att använda checkräkningskredit. Checkräkningskreditens storlek ska i möjligaste mån motsvara kommunkoncernens externa utgifter⁹ under en halv månad. Checkräkningskreditens ska uppgå till maximalt 300 mnkr.

⁹ Koncernens externa utgifter uppgår normalt till 600 mnkr/månad, men kan vara högre, exempelvis vid investeringar samt lånefall.

Finansieringsrisken begränsas genom att kapitalbindningstiden fördelas inom olika intervall. En god spridning av lånen över tiden ska även gälla inom varje intervall. Vid goda affärslägen, och då det finns nära förestående kreditbehov, får förtidsupplåning genomföras och beloppet placeras till dess behovet uppstår.

Nedan syns tillåtna intervall för kapitalförfall:

Kapitalförfall	Normalfördelning	Riskmandat
0-1 år	30 %	0-40 %
1-2 år	20 %	0-30 %
2-3 år	20 %	0-30 %
3-4 år	20 %	0-30 %
4-5 år	10 %	0-20 %
5-10 år	0 %	0-20 %
>10 år	0 %	0-10 %

Upplåningen ska ha en jämn fördelning och bör spridas på minst tre motparter med en maximal andel upplåning per motpart om 40 %. Undantag kan göras för Kommuninvest där upplåning kan motsvara 100 %.

7.4 Likviditetsrisk

Risken att ej få betalt från en motpart.

För att begränsa likviditetsrisken får placeringar endast ske i instrument med god likviditet. Med god likviditet avses instrument som på kort tid enkelt kan avyttras/omvandlas till likvida medel.

Placeringar avseende likviditetsreserven får endast ske i räntebärande konto och placeringar med rätt till uttag inom tre bankdagar samt i enlighet med fastställda motpartsrisker.

7.5 Operativa risker

Risken att drabbas av förluster till följd av bristfälliga interna processer, fel orsakade av den mänskliga faktorn eller felaktiga system.

De operativa riskerna kan begränsas genom att minimera risken för avsiktliga och/eller oavsiktliga fel som i sin tur kan orsaka förluster.

Nedan anges hur alla enheter inom kommunkoncernen, som deltar i den finansiella verksamheten, kan begränsa sina operativa risker:

- En hög administrativ kvalitet, där personalens kompetens och befogenheter är tillräckliga och adekvata.
- Dokumenterade och uppdaterade rutiner och processer, som är kända av personalen, samt fungerande backup-rutiner.
- IT-system som är verksamhetsanpassade, säkra och tillförlitliga.
- Legal dokumentation som korrekt motsvarar kommunens affärsrelationer, samt att lagar och regler tolkas på rätt sätt när finansiella kontrakt upprättas.
- Säkerställa att finanshanteringen sker i linje med riktlinjerna och dess anvisningar avseende ansvar, rapportering och hanteringen av finansiella risker. Ansvaret ska vara väl definierat och rapporteringsvägarna ska vara tydliga.
- Att så långt som möjligt säkerställa personoberoende och funktionsåtskillnad.

8. Finansiella instrument

8.1 Derivatinstrument

Som ett led i den finansiella riskhanteringen är användningen av derivatinstrument flexibelt och kostnadseffektivt.

Derivatinstrument får användas under förutsättning att:

- De totala finansiella positionerna alltid kan hållas inom beslutade gränsvärden för finansiella risker.
- Syftet är att förändra risken i befintliga eller planerade finansiella positioner och transaktioner.
- Det finns en underliggande finansiell¹⁰ transaktion.
- Kostnaden för att förändra risken beaktats.
- Systemstöd för finansiell kontroll över befintliga positioner och risker finns.

All användning av derivatinstrument förutsätter god förståelse för instrumentets funktion, prissättning, tillhörande risker och administrativa rutiner som kan hantera dessa affärer. Kommunkoncernens derivattransaktioner avseende räntor ska göras av internbanken. Riskbedömning och konsekvensanalys av en derivattransaktion ska alltid göras före affärsavslut.

8.1.1 Säkringsredovisning av derivatinstrument

Derivatinstrument får enbart användas som säkringsinstrument och inte i spekulativt syfte och ska därmed säkringsredovisas¹¹.

Som en del av kommunkoncernens ränteriskhantering ingår att säkringsinstrumenten kan ersättas eller överflyttas till andra säkringsinstrument med syfte att åstadkomma en jämn och stabil räntekostnad över tiden.

8.2 Tillåtna derivatinstrument

Utifrån de i riktlinjens angivna förutsättningar är följande derivatinstrument tillåtna:

- Valutaterminer
- Ränteterminer
- Ränteooptioner och valutaoptioner
- Rântetak, räntegolv, räntekorridor (caps, floors och collars)
- Rânteswap och valutaswap
- Finansiella kontrakt för prissäkring av el (elterminer, eloptioner)
- Kombinationer av ovanstående derivatinstrument

Riskbedömning och konsekvensanalys av en derivattransaktion ska alltid göras före affärsavslut. Konsekvensanalysen ska för varje ny typ av derivatinstrument innehålla derivatinstrumentets påverkan.

¹⁰ Exempelvis ett lån, produktion eller förbrukning.

¹¹ Enligt RKR:s rekommendation om redovisning av derivat och säkringsredovisning.

Volymen utestående derivataffärer (nominellt) netto får inte överstiga den totala underliggande volymen. Vid ett känt framtida behov kan dock en forwardstart av derivat användas även om utestående derivataffärer då tillfälligt överstiger aktuell volym.

8.2.1 Förtida inlösen

Kommunkoncernen kan vid behov välja att förtidsinlösa¹² ett derivat utifrån ändrad tro på ränteutvecklingen eller för att ändra sin riskprofil. Förtidsinlösen av derivat sker alltid till marknadsvärde, oavsett om marknadsvärdet är positivt eller negativt. Intäkten/kostnaden tillfaller/belastar berörd del av kommunkoncernen.

¹² Förtidsinlösen får endast ske om bolaget fortfarande håller sig inom sin beslutade räntestrategi.

9. Affärsadministration och uppföljning

9.1 Intern kontroll

Den finansiella verksamhet som bedrivs av internbanken behöver organiseras så att en god och tillräcklig intern kontroll uppnås.

Nedan anges hur internbanken arbetar för att uppnå en god intern kontroll:

- Alla affärstransaktioner och betalningar ska utföras enligt fullmakter, attestordning eller andra delegeringar.
- Samtliga transaktioner av finansiella flöden ska genomföras av två personer i förening.
- Alla affärsavslut ska omedelbart dokumenteras och registreras. I dokumentationen ska även villkor för affären anges.
- Alla bekräftelser¹³ angående finansiella transaktioner ska stämmas av löpande.
- Alla affärstransaktioner och mellanhavanden mellan kommunen och bolagen ska stämmas av löpande och bekräftas. Differenser ska omedelbart utredas och klaras upp. Vid oenighet ska ekonomidirektören informeras.

9.2 Systemstöd

För att internbanken ska kunna utföra en effektiv och säker hantering av den finansiella verksamheten behövs ändamålsenliga, flexibla och tillförlitliga IT-system. I anvisningarna beskrivs utförligare de olika IT-system som används.

9.3 Rapportering och uppföljning

Syftet med rapporteringen är att:

- Informera kommunfullmäktige och kommunstyrelsen om kommunkoncernens finansiella verksamhet.
- Sammanställa och kontrollera finansiella risker inom kommunkoncernen.
- Följa upp utfall mot fastställda limiter.
- Säkerställa att riktlinjen och anvisningen efterlevs.

9.3.1 Rapporteringsstruktur

Internbanken är ansvarig för kommunens finansiella hantering och ska därmed tillse att erforderlig rapportering upprättas. Rapporteringen ska bygga på information från de kommunala bolagen och information om kommunens verksamhet.

Nedan följer riktlinjer för rapporteringen:

- Internbanken upprättar tertialvis en rapport till kommunstyrelsen om finansverksamheten, vilken kommunstyrelsen vidare rapporterar till kommunfullmäktige.
- Bolag och nämnder ska rapportera den information som anges i anvisningarna.
- Internbanken, bolagen och nämnder har ett ömsesidigt rapporteringsansvar. För att internbanken ska kunna uppfylla sina åtaganden, krävs att bolagen och nämnder lämnar erforderliga uppgifter. Internbanken å sin sida ska löpande förse bolagen och nämnder med nödvändig information för att de ska kunna upprätta önskvärd och fullständig rapportering.

¹³ Med bekräftelse avses avräkningsnotor.

I anvisningarna beskrivs rapporteringsstrukturen utförligare. Specifika eller avvikande händelser rapporteras utan tidsfördröjning till kommunstyrelsen.

9.4 Likviditetsrapportering

För planering av kommunkoncernens behov av likvida medel, ska bolag lämna likviditetsplaner till internbanken. Planerna ska hållas uppdaterade och innehålla följande:

- In- och utbetalningar, behov av nyupplåning samt amorteringar fördelat per månad.

Bolagen ska utan anmaning rapportera större avvikelser i det planerade penningflödet, samt att uppdatering av likviditetsplaner ska ske vid de tidpunkter som internbanken anger. Det är viktigt att investeringsplaneringen och budgeteringen är omsorgsfull för att ge ett säkert underlag till likviditetsplaneringen.

10. Borgen

Borgen får endast lämnas i de fall det kan anses vara av allmänt intresse att så sker och endast gällande ändamål som hör till kommunens kompetensområde. Borgen beslutas i varje fall av kommunfullmäktige.

Inför beslut om borgen tar ekonomikontoret fram ett utlåtande till kommunfullmäktige med en kreditbedömning, vilken ska ge en bra bild av den kreditsökandes ekonomiska status. Ekonomikontoret lämnar en rekommendation avseende uttag, storlek på eventuell borgensavgift samt giltighetstid.

Borgensåtaganden ska alltid prövas/riskbedömas vid omläggning av lån. Kommunens åtagande ska också omprövas om verksamheten inte längre bedrivs enligt de kriterier som låg till grund för det ursprungliga beslutet.